

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

<ВІТЯГ>

<...>

Про зміни до Основних засад
здійснення внутрішнього контролю

Міністерство фінансів України у зв'язку із прийняттям 09.05.2025 Урядом постанови № 531 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375 і від 12 грудня 2018 р. № 1062» (далі – постанова № 531) повідомляє.

Стан внутрішнього контролю в державних органах є предметом уваги зі сторони міжнародних експертних оціночних місій (SIGMA, PEFA, експертів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), експертів Єврокомісії в рамках Пакета розширення Європейського Союзу), які оцінюють прогрес реформ у відповідній сфері державного управління, у тому числі у рамках переговорного процесу про вступ України до ЄС.

Постанова № 531 розроблена у врахуванням висновків і рекомендацій зазначених оціночних місій та положень Бюджетного кодексу України (зі змінами внесеними згідно із Законом України від 16.01.2025 № 4225-IX).

Зокрема Бюджетний кодекс України доповнено поняттям управлінська відповідальність та підзвітність (підпункт 49² статті 2), а також уточнено визначення та вимога щодо забезпечення функціонування внутрішнього контролю (частина третя статті 26).

Відповідно до частини другої статті 19 Бюджетного кодексу України, на всіх стадіях бюджетного процесу забезпечується управлінська відповідальність та підзвітність, здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства.

Постановою № 531 до Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 (далі – Основні засади), внесені зміни, спрямовані на ефективне управління та недопущення у діяльності відхилень, корупційних правопорушень, шахрайства або зловживань службовим становищем (зокрема до терміну «ризик» щодо відхилень та пунктів 5 – 8 Основних засад).

Водночас введено терміни:

відхилення – будь-яке порушення або недотримання вимог законодавства, порядків щодо діяльності установи внаслідок дії, бездіяльності її посадових осіб, осіб, які перебувають у відносинах з установою (правових, договірних тощо), що призводить або може призвести до втрат бюджету через неотримання чи зменшення надходжень, збільшення суми видатків бюджету;

реагування на відхилення – попередження, виявлення, інформування керівника установи про відхилення, їх усунення та усунення причин і умов, що сприяли їх виникненню.

При цьому у пункті 3 Основних засад уточнено принципи, на яких ґрунтується внутрішній контроль («безперервності», «відповідальності та підзвітності» та «превентивності»), щодо запобігання відхиленням і реагування на них, запобігання корупційним правопорушенням, шахрайству, зловживанню службовим становищем.

У пункті 5 Основних засад визначено, що заходи контролю – сукупність запроваджених в установі управлінських дій, які здійснюються керівництвом та працівниками установи для впливу на ризики, відхилення, запобігання корупції, шахрайства або зловживань службовим становищем з метою досягнення установою визначених мети (місії), стратегічних та інших цілей, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи.

Запроваджений в установі інформаційний та комунікаційний обмін повинен забезпечувати надання керівництву та працівникам установи повної, своєчасної та достовірної інформації, необхідної для виконання покладених на них завдань та функцій, здійснення управління ризиками, реагування на відхилення.

Пункт 7 Основних засад уточнено питаннями відповідальності та підзвітності керівника установи, керівників структурних підрозділів, працівників установи та керівників територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління розпорядника бюджетних коштів, у частині запобігання корупційним правопорушенням, шахрайству або зловживанню службовим становищем і реагування на відхилення.

Крім того, у підпункті 1 пункту 8 Основних засад встановлюється, що зокрема результати управління ризиками та реагування на відхилення включаються до питань складення та подання звітності про результати діяльності.

Підпунктом 4 пункту 8 Основних засад (зі змінами, внесеними згідно із постановою № 531) визначено, що інформація щодо реагування на відхилення має надаватися:

керівнику установи для вжиття ним управлінських заходів;

уповноваженому підрозділу (уповноваженій особі) з питань запобігання та виявлення корупції для реалізації завдань та функцій, визначених законодавством у сфері запобігання корупції;

підрозділу (посадовій особі) внутрішнього аудиту для розгляду під час планування діяльності з внутрішнього аудиту.

Загалом, основне завдання в організації та функціонуванні внутрішнього контролю полягає безпосередньо в сукупності управлінських заходів, рішень, дій,

виконуваних завдань і функцій керівниками, працівниками установи, керівниками територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління розпорядника бюджетних коштів, на постійній основі з метою якісного виконання установою завдань та досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів, попереджуючи настання негативних наслідків, порушень або відхилень у діяльності (у тому числі прийняття управлінських рішень враховуючи управління ризиками).

Грунтуючись на управлінській відповідальності та підзвітності, обов'язком вищезазначених осіб, є забезпечення підзвітності про свої дії, ефективності, результативності, публічності та прозорості, досягнення визначених цілей діяльності, реалізацію делегованих повноваження, в тому числі про функціонування внутрішнього контролю, управління ризиками, реагування на відхилення. При цьому в установі:

самостійно обираються, впроваджуються та застосовуються необхідні методи, механізми та інструменти управлінської діяльності;

делегується повноваження, забезпечується чіткий розподіл обов'язків, ресурсів, відповідальності і підзвітності між заступниками керівника, керівниками нижчого рівня та працівниками установи (у тому числі не допускаючи дублювання виконуваних функцій і процедур між структурними підрозділами);

спрямовуються ресурси та визначаються зобов'язання щодо підзвітності розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня, керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління розпорядника бюджетних коштів, та/або одержувачів бюджетних коштів, таким чином, щоб забезпечити досягнення ними визначених цілей діяльності установи;

вживаються заходи для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, та інших ресурсів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності, недопущення виникнення відхилень, корупційних правопорушень, шахрайства або зловживань службовим становищем;

визначаються рівні, форми та строки звітування (якщо інше не встановлено законодавством).

Функціонування внутрішнього контролю в установі повинно ґрунтуватися на принципах, визначених пунктом 3 Основних засад, та забезпечувати впевненість у межах розумного у тому, що через впроваджений комплекс заходів досягаються цілі державної політики у відповідній сфері та цілі планів діяльності установи, дотримуючись, зокрема, принципу ефективності та результативності використання бюджетних коштів.

У свою чергу з 01.01.2026 набирає чинності зміна до пункту 10 Основних засад щодо включення до звіту про стан організації та функціонування внутрішнього контролю інформації щодо реагування на відхилення.

Відповідні питання до звіту про стан організації та функціонування внутрішнього контролю в тому числі щодо забезпечення реагування на відхилення будуть доведені до головних розпорядників коштів державного бюджету, центральних органів виконавчої влади, обласних та Київської міської

держадміністрації (далі – суб'єкти звітування) для відображення у звітності за 2026 рік.

Крім того, слід звернути увагу, що з 01.01.2026 також набирають чинності зміни до пункту 10 Основних засад щодо подання Мінфіну суб'єктами звітування декларації керівника з внутрішнього контролю разом із звітом про стан організації та здійснення внутрішнього контролю за формами, встановленими Мінфіном.

Декларування спрямовано на посилення управлінської відповідальності та підзвітності керівника суб'єкта звітування та відображатиме його твердження щодо результативності управління установою (досягнення цілей діяльності установи та забезпечення законного і ефективного використання бюджетних коштів), у тому числі управління ризиками та вжитих дієвих заходів для їх запобігання.

Декларація керівника з внутрішнього контролю має ґрунтуватися на інформації: зазначеній у звіті про стан організації та функціонування внутрішнього контролю; за результатами діяльності підрозділу внутрішнього аудиту; за результатами державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту); за результатами заходів державного фінансового контролю; за результатами моніторингу виконання бюджетних програм та оцінки їх ефективності.

З метою забезпечення реалізації пункту 10 Основних засад та подання у 2026 році декларації керівника з внутрішнього контролю форма такої декларації буде доведена суб'єктам звітування до кінця поточного року.

З інформаційно-довідковими матеріалами щодо питань внутрішнього контролю можна ознайомитися на офіційному вебсайті Мінфіну в рубриці: Діяльність / Розвиток державного внутрішнього фінансового контролю (<https://mof.gov.ua/uk/normativna-baza-dvfk>), а також отримати консультації в Департаменті гармонізації державного внутрішнього фінансового контролю Мінфіну за тел. 206-58-21, 206-58-25.

Перший заступник Міністра

Денис УЛЮТІН